

פרשת תרומה

"הרונמה השעת השקמ"

והנה בפרשתנו אנו קוראים גם על ציווי עשיית המנורה. ומצוה התורה ש"מקשה תיעשה המנורה" (שמות כה, לא), והיינו כמו שמפרש רש"י: "שלא יעשנה חוליות ולא יעשה קניה ונרותיה איברים איברים ואחר כך ידביקם, אלא כולה באה מחתיכה אחת, ומקיש בקורנס וחותר בכלי האומנות ומפריד הקנים אילך ואילך". ובהמשך דבריו מביא רש"י את דברי חז"ל בגמרא (מנחות כט, א) שהיה משה מתקשה בעשיית המנורה, ואמר לו הקב"ה: 'השלך את הככר לאור והיא נעשית מאליה'.

וכדי להבין את הרמז שבכך יש להקדים את הידוע שהמנורה רומזת לתורה הקדושה, כמו שכתוב: "כי נר מצוה ותורה אור" (משלי ו, כג), וכן מצינו שחז"ל (שבת כג, ב ורש"י שם) למדו מפסוק זה שכל מי שרגיל בהדלקת נרות של מצוה (נרות שבת, חנוכה וכו') זוכה לבנים תלמידי חכמים.

ואכן בפרטי חלקי המנורה המבוארים בפרשתנו (שבעה קנים, אחד עשר כפתורים, תשעה פרחים, עשרים ושניים גביעים, וגובה המנורה שמונה עשר טפחים) נרמזים הפסוקים הראשונים של כל החמשה חומשי תורה, דבר המעיד על השייכות בין המנורה לתורה:

הפסוק הראשון של ספר בראשית ("בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ") (המונה שבע תיבות, מכוון כנגד שבעת קני המנורה).

הפסוק הראשון של ספר שמות ("ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו") (המונה אחד עשר תיבות, מכוון כנגד אחד עשר כפתורי המנורה).

הפסוק הראשון של ספר ויקרא ("ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר") (המונה תשע תיבות, מכוון כנגד תשעת פרחי המנורה).

הפסוק הראשון של ספר במדבר ("וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחדש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר") (המונה שבע עשרה תיבות, ועם הפסוק עצמו הם שמונה עשרה, מכוון כנגד שמונה עשרה הטפחים שבגובה המנורה).

והפסוק הראשון של ספר דברים ("אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תופל ולבן וחצרות ודי זהב") (המונה עשרים ושתיים תיבות, מכוון כנגד עשרים ושניים גביעי המנורה).

ולפי האמור שהמנורה רומזת לתורה הקדושה, יש לומר שבחינת הקושי שהיה למשה בעשיית המנורה בא לרמוז לכל אחד ואחד שרוצה לזכות בתורה הקדושה, שעליו לדעת שלא ניתן לזכות לכך בקלות, וקשיים רבים צפויים לו בדרכו.

והעצה להצליח בכך היא, מה שהשיב הקב"ה למשה: 'השלך את הככר לאור' (לאש), והיא נעשית מאליה', כלומר שעליו להתמסר ללימוד התורה הקדושה בכל כוחו, ולהשליך את כל עצמותו, חושיו וכוחותיו מנגד במסירות נפש של ממש, כמי שמשליך את עצמו לאש.

וכן כתב הרמב"ם (הל' תלמוד תורה ג, יב) וז"ל: "אין דברי תורה מתקיימין במי שמרפה עצמו עליהם, ולא באלו שלומדין מתוך עידון ומתוך אכילה ושתייה, אלא במי שממית עצמו עליהן, ומצער גופו תמיד, ולא יתן שינה לעיניו ולעפעפיו תנומה", (ובדומה לזה אמרו חז"ל) אדר"נ פרק ג' (אם למדת תורה בשעת הריוח אל תשב לך בשעת הדחק, לפי שטוב לו לאדם דבר אחד בצער ממאה בריוח, שנאמר: "בבוקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידך") (קהלת יא, ו).

וכאשר האדם מצידו יעשה את כל מה שביכולתו כדי לזכות להבין ולהשיג את התורה הקדושה, מכאן ואילך הקב"ה כבר יסייע לו, ומלאכתו תהא נעשית מאליה.

וכן כל מי שרוצה להקים בית של תורה, ומכל שכן למי שרוצה להקים מוסדות של תורה, עליו לדעת בבירור שמניעות רבות יצמחו לו בדרכו, כי כשהס"מ רואה שברצון האדם להקים בניין של קדושה שעשוי להחריב אותו ולבטלו מן העולם, בוודאי שהוא לא יושב בחיבוק ידיים אלא הוא משיב מלחמה השערה, ומקים על האדם קשיים ומניעות מתוך תקווה שהם יגרמו לאדם לחדול ממלאכתו הקדושה.

אולם אין לאדם להתפעל מכך, ועליו להשליך את עצמו מנגד מתוך מסירות נפש אמיתית, ולהתגבר על כל מונע ומעכב, וכאשר יראה הקב"ה את יגיעתו ומסירות נפשו, בוודאי יעזרהו על דבר כבוד שמו, ויסלק מדרכו את כל הדברים המפריעים לו במלאכתו, ותהא מלאכתו נעשית מאליה.

נוסף על האמור: שבעת קני המנורה רומזים לכללות נשמות ישראל המתחלקות לשבע קבוצות כלליות, שכל אחת מהן מושרשת באחת משבע הספירות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד ומלכות.

והיינו כי יש נשמות הנוטות יותר לצד החסד כדוגמת נשמתו של הלל הזקן, אשר משום כך ברוב המקומות בתלמוד דרכו היתה להקל בהלכה, ונרמז הדבר בשמו "הלל" שהוא מלשון הילה ואור המורים על מידת החסד.

ויש נשמות הנוטות יותר לצד הגבורה כדוגמת נשמתו של שמאי הזקן, אשר משום כך ברוב המקומות בתלמוד דרכו היתה להחמיר בהלכה, ונרמז הדבר בשמו "שמאי" שהוא מלשון שומא ומידה דקדקנית ומחמירה. וכן כיו"ב בשאר הספירות.

ומצות התורה לעשות את המנורה מקשה אחת באה לרמוז על חובתו של מנהיג ישראל האמיתי לאחד זה עם זה את כל סוגי הנשמות שבעם ישראל על אף השוני המהותי שבהם, וללמדם לחיות זה עם זה באהבה ואחדות כאיש אחד בלב אחד.

ועל כך התקשה כל כך משה בעשיית המנורה, כלומר שהוקשה לו ביותר כיצד אפשר להצליח במשימה קשה זו לאחד את כולם הגם שטבעם ומהותם שונים כל כך זה מזה.

והשיבו הקב"ה: 'השלך את הככר לאור' (לאש), והיא נעשית מאליה', והיינו שכאשר המנהיג יתמסר בכל כוחו לעבודת השליחות שלו, וישליך את כל עצמותו על כך, הקב"ה כבר יסייע לו להצליח לפעול אפילו דברים הנראים כרחוקים ביותר מן המציאות, ובכללם גם להצליח להכניס אחדות נפלאה בתוך כל חלקי העם.

וכמו כן מוטל על כל אחד ואחד מישראל להשתדל בכל כוחו להרבות שלום ואחדות בעם ישראל, ולהתרחק מן המחלוקת בתכלית. וגם אם ישנם בני אדם שדעותיהם שונות משלו, אין זו סיבה כלל וכלל להפר את השלום והאחדות ביניהם.

ועל כך אמרו חז"ל (ירושלמי ברכות פ"ט, ה"א. וכיו"ב בבבלי ברכות נח, א): "כשם שאין פרצופין דומין זה לזה כך אין דעתן דומה זה לזה". וכוונת רבותינו הקדושים לרמוז בזה שכמו שהעובדה שפרצופו של הזולת אינו דומה לשלך אינה גורמת לך להפריד את האחדות שביניכם, כך גם העובדה שדעתו אינה דומה לדעתך והוא חושב אחרת ממך אינה צריכה לגרום למחלוקת ביניכם, אלא עליך לכבד ולאהוב כל אדם באשר הוא, ולהשתדל להתאחד עם כל אחד ואחד מישראל.

